

חוזר רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בנושא הון עצמי נוסף ודרישת נזילות לנותני שירותים פיננסיים

ביום 28.08.2023 פרסם המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים (בפועל) חוזר בנושא הון עצמי נוסף ודרישת נזילות לנותני שירותים פיננסיים.

החוזר מגדיר לראשונה דרישות הון ונזילות עבור נותני שירותים פיננסיים מוסדרים בנוסף לדרישות הון העצמי המזערי הקבועות בחוק, וקובע את הרכב ההון הכשיר לעמוד מול דרישת ההון, את התנאים ואופן החישוב של רכיבי ההון העצמי, וזאת בצד הגדרת המונחים המקובלים לעניין דרישות ההון העצמי. על יסוד הגדרות אלה קובע החוזר דרישות ייחודיות עבור נותני שירותים פיננסיים שונים בהתאם ל אופי הפעילות ומאפייני הסיכונים שלהם, ובכלל זה מתמקד בבעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, נותני אשראי בעלי חוב ציבורי משמעותי ובעלי רישיון מורחב למתן אשראי המעמידים ערבות להתחייבות של אחר.

מבנה ההון העצמי

דרישות ההון מבוססות על הוראות המערכת הבנקאית תוך התאמות נדרשות על פי סוג הפעילות, היקף הפעילות, מורכבותה והשלכות המשקיות הנובעות ממנה, וזאת לאור פעילותם הדומה של נותני השירותים הפיננסיים לפעילות תאגידים בנקאיים.

הדרישות דומות לאלו של תאגידים בנקאיים, אך כוללות התאמות רבות החל מקביעת רמת ההון המינימלית הנדרשת, רכיבי ההון הכשיר ועד לאופן החישוב של נכסי הסיכון, זאת במטרה לספק דרישות יציבותיות תוך איזון גישת הגברת התחרות במערכת הבנקאית.

בהתאם לכך נקבעו מבנה ההון המוכר והרכיבים אשר יהיו כשירים לצורך חישובו לשם עמידה בדרישות ההון העצמי הנוסף, שעיקריהם מפורטים להלן:

- א. **מבנה ההון יכלול מספר רבדים** – הון רובד 1 והון רובד 2, כאשר הון רובד 1 מורכב גם הוא משני תת רבדים – 'הון עצמי רובד 1' ו'הון רובד 1 נוסף'. הרבדים נבדלים במאפייניהם ההוניים ובהם: נידחות בפירוק וכעסק חי, מידת הצמיחות או לחילופין מועד הפדיון שלהם וכן יכולתם לספוג את הפסדי בעל הרישיון.
- ב. **אימוץ מבנה ודרישות ההון באבחנה בין בעל אגודת פיקדון ואשראי לבין נותני אשראי אחרים** - בעוד שאגודת פיקדון ואשראי, אשר רשאית לקבל פיקדונות ופעילותה מורכבת ודומה יותר לפעילות בנק, נדרשת להון גבוה יותר ויכולה להכיר בשני רבדי ההון, בעלי הרישיון האחרים נדרשים להעמיד כנגד ההון הנדרש רק את רובד ההון הבסיסי כלומר 'הון עצמי רובד 1' בלבד.
- ג. **הון עצמי רובד 1 יהיה הרכיב הבסיסי והעיקרי עליו תתבסס הלימות ההון של נותני שירותים פיננסיים** בהתאם לחוזר זה. רובד זה יכלול בעיקר את הרכיבים ההוניים המאזניים (כגון הון מניות, עודפים, קרנות הון וזכויות מיעוט ובהתאם לסייגים המפורטים בהוראה) תוך התאמות וניכויים של רכיבים כגון נכסים בלתי מוחשיים, מיסים נדחים, השקעה עצמית או השקעה בנכסים אשר יוצרים או מגבירים סיכון מבני וסיכון הדבקה במערכת הפיננסית.
- ד. **הון רובד 1 נוסף יהיה מורכב ממכשירי הון אשר תנאי הכשירות שלהם נקבעו בחוזר**. אלה מכשירים פיננסיים שיש להם מאפייני חוב אך כוללים תנאי נדחות, תקופה ארוכה לפדיון ותנאי ספיגת הפסדים.
- ה. **הון עצמי רובד 2 יהיה רכיב מצומצם יותר במסגרת רכיבי ההון**. לאור מאפייניו של הון רובד 2, נקבע כי ניתן להתבסס על הון זה רק עד 50% מהון רובד 1. בשונה מהוראות במערכת הבנקאית, רכיבי הון רובד 2 של בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי אינם כוללים הפרשות להפסדי אשראי, וזאת לאור היעדר הוראות בנושא הפרשות כאמור.

1. **נכסי הסיכון** – עבור בעל רישיון למתן שירותי אשראי ופיקדון ועבור בעל רישיון מורחב למתן אשראי המגייס חוב משמעותי מהציבור דרישות ההון מחושבות בגין חשיפות של סיכון אשראי וסיכון תפעולי בלבד (לא קיימות דרישות בגין סיכון שוק). סיכון אשראי מחושב בהתאם למשקלי סיכון שנקבעו בהוראה אשר מתבססת על ההוראות החלות על הבנקים עם פישוט והתאמות מסוימות. כמו כן, הגישה שמיושמת לחישוב דרישות ההון בגין הסיכון התפעולי הינה גישת האינדיקטור הבסיסי אשר שמרנית ופשטנית יותר מהגישה הסטנדרטית המיושמת במערכת הבנקאית. עבור בעלי רישיון מורחב למתן אשראי העוסקים במתן ערבויות דרישות ההון שקולות למעשה לדרישות המינוף.

להלן טבלה המפרטת את עיקרי הדרישות בהתאם לגופים הרלוונטיים:

מגבלות על הרכב ההון העצמי	בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי	נותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי	בעל רישיון מורחב למתן אשראי העוסק במתן ערבות להתחייבות של אחר
<ul style="list-style-type: none"> הון עצמי לא יפחת מ-10,000,000 שקלים חדשים. הון רובד 1 נוסף לא יעלה על 20% מהון רובד 1. הון רובד 2 לא יעלה על 50% מהון רובד 1. 	<ul style="list-style-type: none"> הון העצמי יהיה מורכב מהון עצמי רובד 1 בלבד. 	<ul style="list-style-type: none"> הון העצמי יהיה מורכב מהון עצמי רובד 1 בלבד. 	<ul style="list-style-type: none"> ההון העצמי יהיה מורכב מהון עצמי רובד 1 בלבד.
יחס הון עצמי לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-10%.	יחס הון עצמי לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-6%.	יחס הון עצמי לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-4%.	יחס הון עצמי לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-4%.
<p>נכסי סיכון משוקללים- סך כל אלה:</p> <p>(א) נכסי הסיכון המשוקללים עבור סיכון אשראי.</p> <p>(ב) מכפלת דרישת ההון לסיכון תפעולי ב-10.</p> <p>"דרישת ההון לסיכון תפעולי"- מחושבת בהתאם לגישת האינדיקטור הבסיסי השמרנית יותר מהגישה הסטנדרטית - לפי 15% מההכנסה גולמית חיובית ממוצעת בשלוש השנים האחרונות.</p>	<p>נכסי סיכון משוקללים- סך כל אלה:</p> <p>(א) נכסי הסיכון המשוקללים עבור סיכון אשראי;</p> <p>(ב) מכפלת דרישות ההון לסיכון תפעולי ב-16.5.</p> <p>"דרישות ההון לסיכון תפעולי"- מחושבת בהתאם לגישת האינדיקטור הבסיסי השמרנית יותר מהגישה הסטנדרטית - לפי 15% מההכנסה גולמית חיובית ממוצעת בשלוש השנים האחרונות.</p>	<p>סכום החשיפות- סך כל אלה:</p> <p>(א) סכום כל הנכסים המאזניים ("חשיפות מאזניות"), בניכוי:</p> <p>(1) מזומן ושווה ערך מזומנים;</p> <p>(2) חוב של מדינת ישראל או בנק ישראל;</p> <p>(3) חוב של מדינות או בנקים מרכזיים בדירוג מדינת ישראל לפחות.</p> <p>(4) סך הנכסים המנוכים לצורך חישוב הון עצמי רובד 1 בהתאם להוראה.</p> <p>(ב) סכום הפריטים החוץ מאזניים לאחר המרה לשווה ערך חשיפות מאזניות (החלת מקדמי המרה לאשראי).</p>	<p>נכסי סיכון/סכום החשיפות</p>
<p>(א) שמירה על יחס נזילות בין הנכסים הנזילים לבין הפיקדונות כתלות בסוג הפיקדון כאמור להלן:</p> <p>(1) פיקדון עו"ש, ופיקדון לתקופה קצרה משבוע - 6%;</p> <p>(2) פיקדון לזמן קצוב של שבוע ויותר (ופחות משנה) - 3%.</p> <p>(ב) יחס כיסוי נזילות (LCR)- בעל הרישיון יחזיק נכסים נזילים באיכות גבוהה, השווה לכל הפחות לסך תזרים המזומנים היוצא השוטף נטו, לטווח של חודש, בהנחת תרחישי קיצון ובהתחשב במקדמי ביטחון.</p> <p>(ג) יחס מימון יציב נטו (NSFR)- בעל הרישיון יקבע יעד ליחס הנדרש בין סך מקורות המימון היציבים לבין סך השימושים צפויים בטווח של שנה.</p> <p>(ד) בעל הרישיון יקבע את ההגדרות, אופן החישוב, היעדים והצרכים. ההגדרות יביאו בחשבון את פרופיל הפעילות, התוכנית העסקית וכן תרחישי קיצון תוך הסתמכות על פרקטיקה מקובלת בתחום</p>	<p>נותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי יחזיק נכסים נזילים בהתאם לצרכי הנזילות שלו, על פי מודל פנימי שיקבע לניהול הנזילות. המודל יביא בחשבון את כל צרכי הנזילות של נותן אשראי כאמור ומאפייניהם, בתוספת כרית ביטחון המביאה בחשבון תרחישי קיצון.</p>	<p>לא נקבעה בהוראה.</p>	<p>דרישת נזילות</p>

תחולה:

בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, נותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי ובעל רישיון מורחב למתן אשראי שנותן ערבות. עם זאת:

- א. הוראות לעניין הון עצמי נוסף ודרישות נזילות לבעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי - יחולו רק על בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי.
- ב. הוראות לעניין הון עצמי נוסף ודרישות נזילות נותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי - יחולו רק על נותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי.
- ג. הוראות לעניין הון עצמי נוסף לבעל רישיון מורחב למתן אשראי שנותן ערבות להתחייבותו של אחר - יחולו רק על בעל רישיון מורחב למתן אשראי שנותן ערבות שאיננו נכלל בתחולת הוראות סימן ד'.

תחילה:

במועדים כמפורט להלן:

- א. תחילתם של סימנים א' ו-ב' (שעניינם: הגדרות לחלק 4, פרק 3 ו-"מבנה ההון העצמי") תהיה מיום פרסום חוזר זה;
- ב. תחילתו של סימן ג', בעניין "הון עצמי נוסף ודרישות נזילות לבעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי", וסימן ה', בעניין "הון עצמי נוסף לבעל רישיון מורחב למתן אשראי שנותן ערבות", תהיה 9 חודשים מיום פרסומו;
- ג. תחילתו של סימן ד', בעניין "הון עצמי נוסף ודרישות נזילות לנותן אשראי בעל חוב ציבורי משמעותי", תהיה מיום פרסום חוזר זה.

[לקריאת החוזר לחצו כאן <](#)

טייטה לתיקון חוזר רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בנושא ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים

ביום 28.08.2023 פרסם המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים (בפועל) הצעה להתייחסות הציבור לתיקון חוזר נותני שירותים פיננסיים מספר 2022-10-7 שעניינו ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים.

במסגרת הטייטה מוצע להרחיב את תחולת החוזר בנושא ניהול סיכונים גם לבעלי רישיון מורחב למתן אשראי, וליוזמי תשלומים, כמוגדר בסימן ב' ('שירות ייזום תשלומים') לחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, וזאת לאור התחברותם למערכת הבנקאות הפתוחה.

מטרת התיקון לחוזר והרחבת תחולתו גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי ויוזמי תשלומים, הינה לחזק את מגמת היוסדות של שוק השירותים הפיננסיים החוץ בנקאיים, כמתחרה יעיל לשוק הבנקאי במתן אשראי עסקי וקמעונאי. במסגרת התיקון לחוזר, החובות המפורטות בתחום ניהול הסיכונים (בהתאם לחוזר שפורסם ביום 29 במאי 2022) יחולו כעת גם על בעלי רישיון למתן אשראי מורחב ויוזמי תשלומים שעיקרן כלהלן:

- **מסגרת ניהול הסיכונים (Framework)** – במסגרת זו, על נותן שירותים פיננסיים לנהל את סיכוניו ולקבוע מדיניות, תהליכי עבודה ושגרות דיווח הכוללים זיהוי, מדידה וניטור הסיכונים, וזאת בהתאם לאופי והיקף פעילותו. סיכונים אלו יתייחסו לכל הפחות, לסיכונים תפעוליים, ניהול התקשרויות במיקור חוץ וניהול המשכיות עסקית. נוסף על כך, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי יתייחס, גם לסיכון שוק, סיכון דילות וסיכון אשראי וצד נגדי.
- **תפקידי הדירקטוריון** – הדירקטוריון יאשר את מדיניות ניהול הסיכונים של נותן השירותים הפיננסיים, וידון במדיניות זו, לכל הפחות אחת לשנה. כמו כן, על הדירקטוריון מוטלת החובה לפקח על אופן ניהול הסיכונים, לוודא כי מדיניות ניהול הסיכונים מיושמת באופן ראוי, ושניתנים סמכויות ואמצעים נאותים למנהל הסיכונים וליחידת ניהול הסיכונים, אם הוקמה.
- **מינוי מנהל סיכונים והקמת יחידת ניהול סיכונים** – נקבע כי נותן שירותים פיננסיים ימנה מנהל סיכונים בעל מומחיות או ניסיון מוכחים בתחום זה, וכן יקים יחידת ניהול סיכונים אשר מנהל הסיכונים יעמוד בראשה. יחידה זו ומנהל הסיכונים יהיו בעלי גישה ישירה, לפי שיקול דעתם, לכל הנתונים והמסמכים הדרושים להם לביצוע תפקידם.
- **דיווחים** – נקבע כי מנהל הסיכונים יגיש לכל הפחות אחת לשנה, דיווח בכתב לדירקטוריון ולמנהל הכללי, אודות הסיכונים המהותיים להם חשוף או עשוי להיות חשוף נותן השירותים הפיננסיים ואופן הטיפול בהם.

תחולה:

בעל רישיון מורחב למתן אשראי ובעל אישור לפעול כיוזם תשלומים כהגדרתו בסימן ב' ('שירות ייזום תשלומים') לחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 6 ('הוראות נוספות'), בפרק 1 ('בנקאות פתוחה').

תחילה:

- לעניין בעל רישיון מורחב למתן אשראי - ההוראות ייכנסו לתוקף ביום 1 במאי 2024;
- לעניין בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים - ביום 29 בנובמבר 2023.

[לקריאת הטייטה לחצו כאן <](#)

טייטה לתיקון חוזר רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בנושא ניהול סיכוני סייבר בנותני שירותים פיננסיים

ביום 28.08.2023 פרסם המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים (בפועל) הצעה להתייחסות הציבור לתיקון חוזר נותני שירותים פיננסיים מספר 2022-10-9 שעניינו ניהול סיכוני סייבר בנותני שירותים פיננסיים מוסדרים.

במסגרת טייטה זו, מוצע להרחיב את תחולת ההוראה גם ליוזמי תשלומים, כמוגדר בסימן ב' לחוזר בנקאות פתוחה, וזאת במסגרת התחברות למערכת הבנקאות הפתוחה שבה ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים ולאור סיכוני הסייבר שיוזם התשלומים חשוף אליהם בפעילות זו. החוזר מגדיר עקרונות המחייבים כי ניהול סיכוני סייבר יתבצע באופן אפקטיבי, עדכני ושוטף, על בסיס עקרונות ממשל תאגידי נאותים הכוללים התייחסות לשיטות לתהליכים ובקורות להתמודדות עם איומי סייבר וניהול אירועי סייבר.

תחולה:

בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים כהגדרתו בסימן ב' ('שירות ייזום תשלומים') לחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 6 ('הוראות נוספות'), בפרק 1 ('בנקאות פתוחה').

תחילה:

ביום 29 בנובמבר 2023.

[לקריאת הטייטה לחצו כאן <](#)

הצעה לעדכון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 14), התשפ"ג-2023

ב-31 באוגוסט, 2023 פרסם משרד האוצר הצעה לעדכון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 14), התשפ"ג-2023, הכוללת בין היתר הנחיות חדשות המרחיבות את סמכויות המפקח על נותני שירותים פיננסיים מוסדרים כך שיוסמך להעניק רישיון, בהתקיים תנאים מסוימים, גם לגופים זרים, ככל שהמפקח השתכנע כי עיסוקם של אותם גופים זרים מוסדר מכוח דין זר אשר נותן הגנה מספקת ללקוחות.

תיקון זה נועד לאפשר גמישות בתנאי הרישיון בהתאם לפעילותו של נותן השירות הזר, על בסיס הרישיון הזר שבו הוא מחזיק, וזאת לצורך הסרת החסמים הקיימים בשוק נותני השירותים הפיננסיים ולעידוד התחרות בשוק. יודגש כי אין מדובר בפטור מקבלת רישיון בהתאם להוראות החוק, כי אם בקבלת רישיון מותאם מהמפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים וכן בפיקוח על אותם גופים. יש לציין, שאסדרה דומה נקבעה בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021, וגם בחוק הסדרת העיסוק במתן שירותי תשלום ויזום תשלומים, התשפ"ג-2023.

נוסף על כך, הפרסום כולל את התיקונים שלהלן:

- החרגה של חובת הרישוי מכוח חוק זה, כך שלא יחול על מוסדות לגמילות חסדים – כך שמוסדות גמילות חסדים לא יידרשו לחובות רישוי מכוח חוק זה, אלא רק מכוח חוק הסדרת מתן שירותי פיקודן ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט-2019.
- מתן אפשרות למפקח להורות על ביטול או התליית הרישיון בכפוף לבקשת בעל הרישיון.
- הבהרה כי סמכות המפקח בעניין קביעת דרישות הון נוסף על נותני שירותים פיננסיים, אינה נגזרת מהגדרת "הון עצמי" בחוק ואינה כפופה לו. הבהרה זו תאפשר גמישות ומתן סמכות רחבה יותר למפקח לקבוע בהתאם לשיקול דעתו הוראות לעניין הון נוסף שיידרש מבעלי הרישיון, מעבר להון העצמי המינימלי הקבוע בחוק.
- תיקון נוסח הגילוי הנאות שבפרסומי בעלי הרישיון ללקוחות כך שיתאים לנוסח המופיע באותו הקשר בהוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 - תיקון זה נועד ליצור אחידות בשוק.
- תיקון המגבילה המוטלת על התקשרותו של בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי בעסקאות עם לווים, כך שהמגבלה כאמור לא תחול על לווים בגילאי 18-21, זאת בדומה לגורמים אחרים המעמידים אשראי בישראל. לאור תיקון זה, יוסרו המגבלות על מתן אשראי לגילאי 18-21, ותגבר התחרות ביחס להלוואות לקבוצת גיל זו.

התיקון צפוי, בין היתר, להסיר את החסמים הקיימים בשוק נותני השירותים הפיננסיים ולהגביר את התחרות בשוק, כך שיתאפשר לנותני שירותים פיננסיים זרים להיכנס לשוק הישראלי ולהציע שירותים ללקוחות לצד השחקנים הקיימים כיום בשוק. בעלי רישיון נותני שירותים פיננסיים זרים יוכלו להגיש לרשות שוק ההון בקשה לרישיון בישראל, ולקבל פטור מחלק מתנאי הרישיון, על סמך הרישיון הזר שלהם.

המפקח יעניק רישיון לאחר שישתכנע שקיימת הגנה מספקת ללקוחות, ויפקח על אותם גורמים זרים שבעקבות התיקון יחלו לפעול בשוק הישראלי.

לעניין מוסדות גמילות חסדים – מוסדות אלו יהיו פטורים מחובות הרישוי לפי חוק הפיקוח, וחובות הרישוי שלהם יהיו רק מכוח החוק הנ"ל הייעודי להם.

[תחולה:](#)

נותני שירותים פיננסיים ומוסדות גמילות חסדים.

[תחילה:](#)

בהתאם להצעה - מיום הפרסום ברשומות.

נציין כי הצעת החוק עומדת להערות הציבור עד ליום 21.9.2023.

[לקריאת ההצעה לחצו כאן <](#)